

sko dobi več vojakov na svoja tla, iz Brna se namreč preseli deseti generalni štab v Přemysel. Ta selitev pa nima znamenja za to, da je vojska z Rusijo pred durmi ali ka-li.

Vnanje države. Sv. Oče Leon XIII. so odločili kardinala Vanutellija za posvečenje novega škofa v Lincu, dr. Franc Marija Doppelbauerja. Posvečenje se je izvršilo tedaj v Rimu. To se izgodi sicer le redko. — Minister Crispi se grozi, da razpusti drž. zbor v Rimu, ako se mu stavi še na dalje po robu, sicer pa jim obeta, da zniža vlada stroške, če ne druge, vsaj pri vojaštvu v Masavi. Veliko pač to ne kaže. — Kakor je podoba, bliža se Crispi čedalje bolj na to, da poda Italija roko francoski republiki. Ako se to izgodi, potem pa je vojska že prav blizu. — General Boulanger spreminja po gostem svojo barvo, in za to mu še ne zaupa prav nobena stranka, boji pa se ga predsednik republike, Carnot in vsa njegova stranka. — Anglijska vlada pomnožuje vojaštvo in še posebej tisto za na morje. Celih 1000 milj. gold. sme v to obrniti; sreča, da jih še ima in ji za to ni treba posojila! — Holandski kralj, Viljem je nevarno zbolel in pravi se, da pri njem ni več upanja na zdravje. — Nemški kancelar, knez Bismarck je prišel uni den v drž. zbor v Berlinu, ne da bi ga bilo v njem treba, zato pravijo, da se je prišel samo kazat ter bi poslanci naj ne verjeli, da je že oslabil. Vojni minister trka zopet na vrata drž. zbora v Berlinu in prosi 1½ milj. za pomnoženje topništva. Ljubi Bog, kam pojde to! — V Dorpatu na Ruskem je bilo doslej še nemško vseučilišče, posehmal pa bode po polnem rusko. — Na meje tišči Rusija zopet več vojakov ali v tem trdi, da je ondi veliko tiho-tapev ter ji hodi le za to, da prožene nje. Veruj ji to človek! — V Bolgariji se je razcepila stranka, ki je doslej stala trdno za kneza, na dvoje in težko, če bode to knezu na korist. — V Belem gradu se kaže veliko veselje, odkar ima radikalna stranka svoje može v ministerstvu, toda nam se dozdeva, da ni veliko uzroka za tako veselje. Kralj Milan je zapustil srbska tla ter biva že v Peštu, za tem pa pride na Dunaj. — Armenija spada k Turčiji, zato pa je v njej žalostno življenje za kristijane. Sedanji sultan ne stori ničesar za-nje, če se je prav zavezal v Berolinski pogodbi, da odpravi mahomedanske glavarje iz kršč. mest. — Stotnik Wissmann stoji že pri Kairi na afrikanskih tleh in ima 1300 prostovoljcev. Z njimi hoče v onih krajih vgnati arabske čete, ki tržijo s sužnji. Malo ljudi ima mož, malo. — V Kanadi, državi sev. Amerike, so odprli novo katoliško vseučilišče in sicer v mestu Ottawa. Tudi v Ameriki so doma vrli katoliški možje!

Za poduk in kratek čas.

Škofija in nadduhovnija Ptujška.

Uvod.

Na slov. Štajerskem ni kraja, ki bi se v zgodovinskem oziru mogel meriti s Ptujem, mestom ob levem bregu deroče Drave, kateremu po vsej pravici gre častni priimek: starodaven in slaven. Začetek svoj ima namreč že v predrimljanski dobi ter prekosi, kar zadeva starost, celó Rim, kakor opiraje se na stare pisatelje trdi nek domač zgodovinar.*) Mesto je bilo znano starim pisateljem grškim in rimskim, ki ga v svojih spisih pod različnimi imeni večkrat navajajo. Imenovalo se je: *Πεταβίων*, Petovio, *Petaevio*, *Poetavio*, *Petovium*, *Petabione* itd.

V bojih, ki so jih Rimljani imeli z Iliri, dospela je rimljanska vojna pod Oktavijanom l. 33. pred Kr. prvokrat v gornjo Panonijo in konzul Statilij, zaradi svoje neprestrašenosti in telesne moči „Taurus“ (bik) imenovan, je oblegal Ptuj in ga je tudi v svojo oblast dobil. Panonci in z njimi tudi prebivalci mesta Ptuj so se sicer pozneje zoper Rimljane spuntali in so za kratek čas otresli tuj jarem, a že l. 8. pred Kr. je Tiberij puntarje užugal in Ptuj močno utrdil. Mesto je ostalo potem več stoletij pod rimljansko oblastjo in v tej dobi je dospelo na vrhunec svoje časti. In ko je cesar Trajan Ulpij (98—117 po Kr.) v naše kraje prišel, se mu je Ptuj z divno svojo okolico tako dopadel, pa ga ni samo dal povečati in olepšati, ampak je celo ukazal, naj se v prihodnje po njem imenuje: „Colonia Ulpia Trajana.“ Povzdignjeno v kolonijo, katere naselniki so iz Italije došli, in pripisano rimsko-papirijski družbi ostalo je mesto precej časa pravi biser prelepe Panonije ter se je odlikovalo kakor po svoji legi in strategični važnosti, tako po svoji pripravnosti za trgovino in umetnih stavbah. V mestu so bili različni uradi rimski: „*procuratores provinciae Pannoniae superioris; tabularii eius provinciae, adiutores tabulariorum, custodes tabularum.*“ Ondi so se nahajali: „*decuriones, duo viri juri dicundo, praefecti, aediles, quaestores, pontifices, augures sacerdotales, augustales, collegium iuventutis cum praefectis suis et quinquennialibus, collegium magnum Larum et imaginum Caesaris.*“

Z vlado rimljansko morali so prebivalci

*) Janez Jurij Hauptman ali Hauptmanič. Rodom Rušanec je primiciral v Rušah na god sv. Vida l. 1664. Od l. 1667. je bil kaplan in inštruktor v Rušah, kjer je julija 1671 postal župnik. Čez 6 let je prišel za vikarija na Hajdinj pri Ptuj ter je služboval ondi do druge polovice julija l. 1692. Ob njegovem času je v Ptuj in okolici davila kuga, katero je v klasični latinščini opisal. Spisal je tudi precej obširno zgodovino Ptujškega mesta: „*Chronicon seu commentarius historiae Pettoviensis*“, ki pa ni zanesljiva, kakor dokazuje dr. Fr. Krones v knjigi: „Die Freien von Saneck“ (II., 13.)

mesta sprejeti tudi rimljansko bogočastje in Rimljani so, kakor drugod pa Panoniji, postavili tudi v Ptuj več paganskih tempeljnóv. Najlepši med njimi je bil Herkulov, ki je stal ondi, kjer je zdaj mestna cerkev sv. Jurija. Tega je l. 313. po Kr. daroval Konstantin Veliki kristjanom, ki so ga dali v hišo božjo posvetiti. Tudi Mart*), bojni bog, kateremu sta bila ščit in sulica posvečena, njegova sestra in vedna tovaršica Belona, Izis**) in Dijana, boginja svetlobe in varhinja stare zaveze latinskih mest, imeli so v Ptuj lastna svetišča in različne spominke. Še okolu l. 195. po Kr. postavili so ondi Jupitru in boginji Juliji Avgusti obljubne stebre. Da so pa po hišah častili male hišne bogove ali Penate in duše umrlih prednikov ali Lare, se samo ob sebi razumeva.

Pa kljub temu je že proti koncu prvega stoletja po Kr. prisvetila luč prave vere tudi v naše kraje in dasi so rimski cesarji hoteli krščanstvo ukončati z mečem in ognjem, širilo se je vendar tako naglo, da sta v tretjem veku, če že ne poprej, bila na slov. Štajerskem dva škofovska sedeža, namreč v Celju in Ptuj.

V naslednjih vrsticah hočemo prijateljem domače zgodovine podati nekatere, po raznih virih nabrane črtice o škofiji in nadduhovnji Ptujski in ž njimi pokazati, kako se je krščanstvo v Ptuj začelo in pod škofi razvijalo. potem pa v nemirnih časih preseljevanja narodov razpadlo; kako je čez precej časa zopet oživeló, okrepilo in se kljub mnogoterim sovražnim navalom in verskim homatijam pod nadduhovniki skoz tisoč let ohranilo.

Smešnica 12. Mesar pride h kmetici ter si ogleda nje svinje. Ona misli, da so že mesarja, ali ta gleda svinje ter premišljuje ceno, za katero mu jih hoče dati. „Ne“, reče na zadnje, „ne, dnes mi še niso za to, da jih kupim“. — „Kaj pa jim še torej manjka?“ vpraša kmetica. — „Niso“, odgovori mesar „niso mi še dovolj debele“. — „No“, odvrne kmetica, „pustimo jih še tedaj, da bode dovolj masce na njih!“ — „Dobro“, reče mesar „dobro! Jutri pridem — po-nje“.

Razne stvari.

(Cesarjev dar.) Nj. veličanstvo svitli cesar je daroval iz svojega premoženja 200 fl. za šolo v Leskovci pri Ptuj.

*) Martov tempelj je stal pri sv. Ožbaltu.

**) Izis je bila soproga Oziris-a, kralja Egiptovskega. Ona je Egiptance učila iz pšenice in ječmena kruh peči ter je izumila mnogo drugih koristnih stvari. Njej se pripisuje tudi iznajdba zdravilstva in početek poljedelstva na Egiptovskem, kjer so jo zaradi tega kot boginjo častili. Njej v čast bilo je v Egiptu in poznej tudi po mestih rimskega cesarstva postavljenih več tempeljnóv, v katerih so ob posebnih praznikih žito in živino v dar sožigali. Tak tempelj imeli so za časa Rimljanov tudi paganski Ptujčani na Hajdnji.

(K odborovi seji družbe duhovnikov) dne 26. t. m. to je, bodoči torek, ob 11. uri predpoldnem v kn. šk. pisarni čč. gg. odbornike uljudno vabi predstojništvo.

(Volilcem za okr. zastop v Celji.) V petek, dne 29. t. m. volijo kmečke občine. Volilni možje naše narodne stranke se vabijo, da pridejo tisti den že ob 8. uri v g. Lemežovo gostilno v Celji (t. j. ravno poleg c. kr. okr. sodnije, kjer bo volitev), to pa zaradi tega, da se dogovori, koga bodo volili najprej v komisijo, ki bo volitev volila, potem pa v okr. zastop sam.

(Volilci pozor!) Vsak, kdor je volilec v velikem posestvu za okrajni zastop Celjski, dobil je okr. glavarstva rumen ali žolti listek, tako imenovano legitimacijo. Kdor je od občine voljen za volilnega moža, dobil pa je rudeč listek. Ta listek mora imeti na den volitve vsaki s seboj, sicer ne sme v volilno sobo. — Tega listka torej naj nobeden nikomur ne kaže, da mu ga nemškutarski agitatorji ne vzamejo. Ako bi ga pa kdo zgubil, ali ako so mu ga odvzeli, naj se oglasi čem prej sam (osebno) v pisarni g. dr. Jos. Serneca, da se mu priskrbi drugi listek.

(Imenovanje.) G. dr. E. Netoliczka, c. kr. okr. glavar v Celji, pride k c. kr. namestnji v Gradci, gosp. dr. P. Wagner, c. kr. okr. glavar v Brežicah, pa pride na njegovo mesto v Celje. G. Fr. Kankovsky, c. kr. namestnijski tajnik v Gradci, prevzame začasno vodstvo okr. glavarstva v Brežicah.

(Obč. volitve.) Okoli Maribora se vrše sedaj volitve v obč. zastope, ali onjih nimamo nič veselega poročati, kajti iz Maribora pride k tem volitvam, „kar leze in grede“ ter pobije skorej v vseh občinah domače može. S tem pa ne rečemo, da niso tudi ti nekaj krivi, da ostanejo slej, kakor prej v rokah mestjanov.

(Nova pošta.) Slavno poštno vodstvo je dovolilo novo pošto pri Mali Nedelji; zvezo ima z Ljutomerom. V prvi vrsti ima Mala Nedelja se zahvaliti za to č. g. dr. Gregorecu, drž. poslancu in g. Ign. Koseju, trgovcu pri Mali Nedelji.

(Dež. zbor.) Mesto Ptuj in Ormož, trgi Ljutomer, Središče in Rogatec so si izvolili za dež. poslanca g. Jos. Steyerja, usnjara v Ljutomeru. Mi jim ne zavidamo tega moža.

(„Zgodbe sv. pisma“.) Herderjeva zalog v Freiburgu v Brizgavi je izdala „zgodbe sv. pisma“ v slov. besedi in je v zvezku 47 mičnih podob. Slov. besede so č. g. J. Skuhale, dekana v Ljutomeru. Knjižica je vredna, da dobi svoje mesto v vsaki slov. hiši.

(Vravnanje Drave.) Novi drž. poslanec za Maribor, g. dr. G. Kokoschinegg je koj v drugi seji drž. zbora, v katero je bil prišel, stavil „resolucijo“, naj skrbi vlada za to, da